

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)
Навчально-науковий інститут фінансів,
економіки, управління та права
Сумський державний університет (Україна)
«1 DECEMBRIE 1918» University of Alba Iulia (Румунія)
Бамберзький університет імені Отто Фрідріха (Німеччина)
Інститут демографії та проблем якості життя Національної академії наук
України (Україна)
Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної
академії наук України» (Україна)

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА НАУКА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Матеріали XIII Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції з міжнародною участю
30 листопада 2023 року

Полтава 2023

Калембет А.В., Подкопова Д.Є., студенти,
Кулакова С.Ю., к.е.н., доцент
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

НЕОБХІДНІСТЬ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Воєнний стан в Україні ввів свої корективи щодо підприємницької діяльності. Багатьом підприємцям було не під силу впоратися з настільки кризовою ситуацією в країні, інші ж шукали підтримки та допомагали впоратися з безробіттям, до якого вимушено призвела війна. В умовах, що склалися, особливої актуальності набуває соціальне підприємництво, котре на сьогодні може бути одним з інструментів для вирішення актуальних суспільних проблем: стрімке зростання безробіття, збільшення чисельності вразливих категорій населення та послаблення їх соціального захисту.

Економічні категорії «соціальне підприємництво» та «соціальні підприємці» стали відомі завдяки Біллу Дрейтону в 1980-х роках. Згідно з посібником українських науковців Л. Долуди, В. Назарука та Ю. Кірсанової, під соціальним підприємництвом розуміють «підприємницьку діяльність, активно спрямовану на інноваційні зміни в суспільстві: полегшення або розв'язання соціальних проблем за рахунок доходу від власної діяльності» [1].

За своєю суттю соціальне підприємництво визначається як механізм створення соціальних змін через підприємницьку діяльність. Соціальне підприємство відрізняється від інших підприємств тим, що для соціального підприємства соціальний ефект є прямим цілеспрямованим результатом, а не побічним продуктом діяльності. Генеруючи прибуток, соціальне підприємство, спрямовує його, перш за все, на вирішення соціальних проблем, а не на збагачення його власників. Внесок у розвиток місцевих громад, працевлаштування внутрішньо переміщених осіб і людей з обмеженими можливостями та їх громадська адаптація – ось завдання, що стоять перед підприємцями задля розв'язання соціальних проблем та сприяють покращенню ситуації в Україні.

Станом на травень 2023 року 84% підприємств, які взяли участь у дослідженні Gradus Research, проведеному на замовлення Impact Force, тією чи іншою мірою брали участь у вирішенні соціальних проблем. При цьому понад чверть (26,6%) мають власні соціальні програми, а ще 37,5% надають підтримку через партнерські благодійні та неурядові організації [2].

Ось деякі ключові аспекти інноваційних процесів на соціальних підприємствах в умовах євроінтеграції:

Розвиток нових продуктів і послуг. Створення нових продуктів або послуг, які відповідають європейським стандартам і попиту споживачів на

європейських ринках. Це може включати в себе розробку нових технологій, або адаптацію існуючих під потреби європейських споживачів.

Модернізація виробництва. Сучасні технології не тільки зможуть модернізувати виробничі процеси, а й покращити якість продукції та знизити витрати.

Розширення ринків збуту. Євроінтеграція відкриває нові можливості для експорту та розширення ринків збуту. Це допоможе розширити географію своєї діяльності та залучити клієнтів з-за кордону.

Залучення фінансування. Для впровадження інновацій соціальні підприємства можуть звертатися до різних джерел фінансування, включаючи європейські гранти та програми підтримки інновацій.

Соціальна інновація. Розробка нових методів і підходів до вирішення соціальних проблем може покращити якість життя громад та сприяти їхньому інтеграції в європейське суспільство.

Хоча громадськість, держава, суспільство та інвестори все ще поверхнево знайомі з цією сферою, в низці українських міст є достатня кількість прикладів вдалого соціального бізнесу. Так, до прикладу можна назвати піцерію Veterano Pizza, громадський ресторан Urban Space, Львівська свічкова мануфактура, лабораторія ресайклу Re:laboratory. Всі вони є успішно діючими соціальними підприємствами, що покращують життя соціуму та реалізують різнопланові проєкти [1]. Полтава знаходиться на третьому місці за кількістю соціальних підприємств в Україні (6%).

Було започатковано низку програм та проєктів для підтримки соціального підприємництва в Україні. Деякі з них: Програма «Акселератор соціального підприємництва»; Проєкт «Соціальне підприємництво: досягнення соціальних змін за ініціативою “знизу”»; Проєкт Shelter Ukraine тощо.

Підсумовуючи зазначимо, що соціальне підприємництво являє собою підприємництво створене з метою вирішення певної суспільної проблеми шляхом підприємницької діяльності. Такий тип підприємництва ми вважаємо цінним та прогресивним для майбутньої відбудови післявоєнної України. Інновації грають важливу роль у підготовці соціальних підприємств до євроінтеграції, допомагаючи їм адаптуватися до нових умов і збільшити їхню ефективність та вплив на суспільство.

Література

1. Долуда Л., Назарук В., Кірсанова Ю. Соціальне підприємництво. Бізнес-модель. Реєстрація. Оподаткування. Київ, ТОВ «Агентство “Україна»», 2017. 92с.

2. Левчук Н. (2023). Тренд чи необхідність? Чому Україні потрібне соціальне підприємництво. Vector, від 27.05.2023. URL: <https://vctr.media/ua/trend-chi-neobhidnist-shho-prihovuye-za-soboyu-soczialne-pidpriyemnicztv-184643/>